

nauk dobé; zato ki so zavolj svoje kratkovidnosti vodeno vglédalo našiga želodca za bel kamen iméli. — Ja mojiga govorjenja bi ne bilo konca, ko bi ti hotel vse časti in hvale popisovati, ki jih od ljudi ali zavolj naših nauk, ali zavolj naše pripomoči k večim zaslužku prejemljemo. —

(Konec sledi.)

Staroznanstvo domačih krajev.

Karl II. Nadvojvoda Avstrijski obiše v letu 1564 Bistriške planine nad Kamnikom.

(Konec.)

De je Karl Nadvojvoda avstrijski, *) sin Ferdinanda I. rimsko-nemškega Cesarja, Bistriške planine nad Kamnikom obiskal, je oznanjeval ta spominik, imenovan Firštova miza do leta 1826. Veliko bravev je ta napis h sebi vabil. Leti braveci niso bili ljubi ubežnim, kateri so se tam perkrivali; svoje zavetje neznaniši in samotniši napraviti, so ta dragi spominik, imenovan Firštova miza, v Bistriški potok zavalili, kjer se je morebiti globoko doli po skalah leté razbil. Če tudi razbit ni, ga po vozki strugi tekoč globok Bistriški potok belimu dnevu skriva, in to, kar je še neusmiljenim sekiram, ki so na suhim iz njega čerke izbrisovali, ostalo, popolnoma preč spira.

Za kamnitnim napisom pride dalje ustna pripoved, de je Nadvojvoda šel iz Bistrice čez Gojzd proti Tuhinski dolini in prišel v gorojansko vasico dandanašnji imenovano: Žebejovo. Tukaj je prenočil v hiši, kateri se od tačas pravi „Cesarija“ ali per „Cesarju“.

Prosto ljudstvo ne dela veliko razločkov v naslovih (Titeln); Nadvojvoda so včasih imenovali firšt, včasih pa tudi cesar, kér je bil narviši poglavar naših deželá, zraven pa sin rimsko-nemškega Cesarja Ferdinanda I. in oče rimsko-nemškega Cesarja Ferdinanda II. ki je za Cesarjam Matijam cesaroval.

Per hiši imenovani Cesarija se pišejo Janko. Morebiti je tudi ta perimek od tačas. Nadvojvoda, ki je imel veliko v spodnjih krajih Ilirije opraviti, je morebiti gospodarja Janeza, per katerim je prenočil, po spodnje-ilirsko Janko zgovarjal, de so potlej to ime za perimek v pisanju vzeli.

Ko je Cesar (prav za prav Nadvojvoda) se drugo jutro naprej bil odpravil, ino prišel do soseda od te hiše, kjer je bil prenočil, mu je rekel: Dobro jutro! Od teh Vojvodovih besed ima še dandanašnji zemlja in hiša zraven Cesarije ime: „Dobro jutro“ in kér je dandanašnji ta zemlja v dve polovici razdeljena, se eden nje gospodarjev še zdaj Juteršek piše.

Nadvojvoda Karl je vižal vojske zoper Turka. V letu 1575 so bili Ljubljancani njega svojiga raškitnika in očeta sosébnó svetačno sprejeli, ko jih je z svojo gospo Marijo, bavarsko vojvodnjo, obiskal. To je bilo ravno tisto leto, ko je bil mesca kersnika Herbart Turjaški z svojim sinam od silne turške množice obladan, de so mu glavo odrezali, ki je še dandanašnji v Turjaškém Gradu viditi.

*) Rojen 3. Rožnicveta 1540, umerl 1. Maliserpana 1590 v Gradcu. Kdor želi popolni življenjepis našiga Nadvojvoda brati, ga bo v mnogohvaljeni „Dogodivšini stajerske zemlje“ ranjkiga gosp. Krempelna, na 163. — 167. strani našel.

Vredništvo.

Skerban za svoje Slovence, to je Štajerce, Krajnce, Korošce in druge je dal ta nadvojvoda po Hrovaškim več terdnjav napraviti zoper Turke, in v letu 1577 so bili po njegovim perzadevanju ravno iz tega namena začéli Karlovec staviti, kateri ima tudi od njega Karla svoje ime.

Leta nadvojvoda, kakor se iz zgorej rečeniga kaže, je bodi si že več ali manj slovensko govoril. O zlata rožica cesarske kervi, ktera si v naših gorah in planinah takó lepo slovensko zadišala, de te 281 let Slovenec ne more pozabiti, in te tudi nikdar pozabil ne bo! Slovenec dostikrat tudi terdniši ohrani spomin, ko silne skale, če se tudi v nje spomin vseka.

Iz zgor rečeniga se dalje tudi vidi, de per-povedvanja med ljudstvom niso prazne; le če ni nič pisaniga, se dostikrat ne more razločiti: kaj ima prav za prav kako per-povedvanje v sebi. Poženčan.

Kratkozhafniza.

Neki kmet je fvojiga preproftiga fina shenil, fin pa fe je bal, kér ni imel ferzá do shenitvé. Ozhe mu ferze dela, in mu rezhe: „Šin! le osheni fe, nizh hudiga fe ti ne bo sgodilo, glej! faj fim tudi ješt oshenjen“. „Ozhe! per vaf je vfa druga, — mu odgovori preprofti fin. — Vi fte fe pri materi shenili, mene pa filite, de bi ptujo shenfko vsel.““

Rovtarfki.

Urno, kaj je noviga?

(Koliseum v Ljubljani) so konec pretečeniga mesca začéli zidati. Gosp. Withalm iz Gradca nam bo to veliko hišo — koliseum imenovano — napravil, ktera bo več namenov iméla. Pervi namen je, de bo kasarna v nji, kjer bodo tisti vojaki prebivali, katerim morajo mestni hišni gospodarji staniše dajati; razun kasarne bo v sredi tega poslopja velik prostor za gledíše. Kar je pa nam pri ti napravi nar bolj všeč, je, de bo Ljubljansko mesto poslopje dobilo, kakorsniga smo v taki velikosti in lepóti do zdaj še pogrešovali. — Ta hiša bo v jami poleg „Najbelta“ stala, v kateri je dozday po nevtrudljivim prizadevanju mestniga poglavarja, gospoda J. Hradeckita veliko tav-zent murbnih drevesic izrejenih bilo.

Vganjka.

Zakaj goveja živina stojé in ležé prežvekuje?

Poženčan.

Znajdba vganjke v poprešnjim listu je:

P a j k.

Današnjemu listu je ofmi in dvajfeti dél vinoréje in perloshen list Nr. 6 perdjan.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	2. Velkitravna.		28. Malitravna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pfhenize domazhe ..	1	21	1	27
1 » » banafhke ..	1	21	1	24
1 » Turfhize	1	2	1	4
1 » Šorfhize	—	—	1	3
1 » Rèshi	—	59	1	4
1 » Jezhmena	—	51	—	51
1 » Profa	—	59	1	5
1 » Ajde	—	48	—	48
1 » Ovfa	—	36	—	34

PERLOSHEN LIST № 6,

h 19. listu kmétijfskih in rokodélskih Noviz.

1845.

Kdor sheli, kako osnanilo v perloshenim listu natifniti in Novizam perdjati, plazha sa *vsako verstizo* 3 kr., zhe osnanilo le *enkrat* natifniti da; *dvakrat* 4 kr. in *trikrat* pa 5 kr.

(14.)

Osnanilo.

Per meni so naprodaj:
Slate jabelka.

Sloshil F. Baraga, misijonar v Ameriki. Veljajo terdo svesane 32 kr. s usnjatim herbtam pa 36 kr.

Vishe

sa pesme od Svetnikov in Svetniz v Ljubljanski fhkofii, samo v poddrushnizah zheshenih.

Te bukvize, sa ktere so tukej vishe osnanjene, fo she v leti 1841 na dan perfhle in fo perftavek k vezhim delu s nadpifam:

Pesme

od farnih pomozhnikov ali patrónov v Ljubljanski fhkofii. Sloshil L. Dolinar 1839.

Sdej se per meni oboje bukve s vishami vred, skup ali pa posamesno dobé:

Pervi rasdelik sa 40 kr.

Vishe sanj sa 30 kr.

Drugi rasdelik sa 20 kr.

Vishe sanj sa 18 kr.

V obéh bukvah fo pesmi po mezih rasverstene, kakor v pratki farni pomozhnikih poredama sledijo, takó, de se s mezam Grudnam sazahnó in s Listognojem konzahajo. Pervi knjigi fo tudi na konzi pesmi sa vsaki pètek v posti posebej perftavljene.

Té pesmi saflushijo posebno perporozhene biti, ker nifo samó polne kerfhanfkiga duhá in lepih sgledov Svetnikov in Svetniz, ki jih je umetni pesnik takó gorézhe spéval, de v vsakim sveftóft in nebéfhke ifkre vnéti morajo, kdor jih prebira ali prepéva; ampak fo tudi vgodno mérjene, perjétno sloshene in sploh v zhihti Slovenfhini pisane.

Joshef Blasnik,

tiskár v Ljubljani, na Bregu
Nr. 190.

(12.)

(2)

Ravno sdaj je na svitlo prifhla in je na prodaj pri J. Giontini:

Nova prav lizhno isobrashena podoba Njih milofti, prezhaftitljiviga knesa, gospoda

Antona Alojsa

Ljubljanskiga fhkofa, zefar. kral. praviga fkrivniga svetovavza i. t. d. i. t. d.

En natifek na belim papirji velja 30 kr.

„ „ „ kinefhkim „ „ 40 kr.

(1)

(9.)

(2)

Pri Janesu Giontini, bukvarji v Ljubljani v Aichholzerjevi hifhi Nr. 237 na velkim tergu

fo na svitlo prifhle in fo na prodaj:

Bukvize polne molitev in lepih nauk sa manji in vézhi mladost, kakor tudi sa odrashene ljudi dobre. Poleg nemfhkiga od P. Egidia Jaisa. V Ljubljani 1845.

Zhaftitljivi gospod P. Egidi Jais je v nemfhkim jesiku veliko molitnih bukev, posebno sa ljubo mladost spisal, pa ismed vsih imajo gori imenovane bukvize bleso nar vezhi zeno. Rasun molitviz sa vsako pri-loshnost je v njih veliko lepih nauk, is katerih se mladost, pa tudi ljudje odrashene starosti, zhednosti, bogabojezhosti — in sploh s

eno besedo — strahú boshjiga uzheti samorejo. Nar poglavitnifhi molitve in nauki v teh bukvih fo s lepimi podobami olepfhane, katerih je vsih fkup 30.

Natifnjene fo, de v lepoti nimajo dosdaj enakofti, in zena tudi ni prevelika, ker le 30 kr. veljajo. Dvanajft bukviz velja 5 gold. in ene bukvize se dobijo na verh.

Dobijo se te bukvize tudi pri sledezhih bukvarjih: Pri gosp. shl. Kleinmajerju v Ljubljani, Tomasu v Krajnju, Široli v Nemfhkim Gradzu, Lejerju v Marburgi, Weizingerju v Radgoni, in Geigerju v Zelji.

(10.)

(2)

Pri meni fo na svitlo prifhle in fo na prodaj:

Sveti krish; molitne bukve, v katerih najdesfh tolashbo v britkoftih, krepkoft v krishah in teshavah, brambo v fkufhnjavah, kakor tudi mnoge lepe molitve, premifhlovanja in koriftné nauke — kót vshitno popotnizo na pót v dolgo vezhnost. Spisal Joshef Sabukofhek, fajmoshter. V Marburgi 1843. — V papirji vesane 40 kr., v usnji s slato obreso 1 gold. 20 kr. bres slate obrese, pa 54 kr.

Unanji napif teh bukev she pokashe, kolika zena je v njih, in nepotrebno mišlimo bi bilo, vse, kar je v teh bukvah sapifaniga, tukaj s imenam rasloshiti. Nar vezh dobriga pa imajo te molitne bukve, de je toliko lepih koriftnih poduzhenj v njih. Lepfhane fo s lizhno podobfhino gospoda Jesufa na krishu.

Napeljevanje vefolno ali veliko fpoved opravljati. V Ljubljani 1844. 12 krajzarjev.

Mefingasti krish in popifovanje Palestine. V Gorizi. 10 krajzarjev.

Sveta deviza in muzheniza Filumena.

Njeno shivljenje in molitve k tej fvetnizi. Spodobfhino fvetnize. V Ljubljani 1845. 12 krajzarjev. (Kdór jih dvanajft vkup vsame, jih dobi sa 2 gold. in ene sa priklado.)

Hvala Boshja, ali navod, kakó naj mlad kristjan Bogá vfakdan zhafti in hvali. Molitne bukvize sa mladost. V Ljubljani 1844. 15 kr. (Kdór jih dvanajft vkup vsame, jih dobi sa 2 fl. 24 kr. in ene sa priklado.)

Vfakdanji kruh i. t. d. Od Jurja Verd- nika. V Marpurgu. Vesane v tifkanim usnju s slato obréso 1 gold. 12 kr. bres slate obrése 48 kr., terdo v papirju 24 kr.

Molitvine bukvize, v ktérh se najdejo juterne in vezherne molitvize, tudi molitve per fv. mafhi, per fpovedi i. t. d. V Zelovzu 24 kr.

Drugi perftavek ftarih in novih zerkvenih in drusih pésem h molitvam in premifhljevanjem na fvetó léto 1826. V Gorizi. 12 krajzarjev.

Kerft per Šavizi. Povést v versih. Slo- shil Dr. Préfhérin. V Ljubljani. 20 krajzarjev.

Naúka polne pripovésti sa flovenfko mla- dost. V Ljubljani. 12 krajzarjev.

Novi vedesh sa fmeš in zhaškratenje Šlovenzam. V. Gradzu. 20 krajzarjev.

Kratke Predge na vse nedele in fvetke zelega leta. Vkup spravlene in vundane od A. Kremplna. V Gradzu. 1839. Vesane 1 goldinar in 20 krajzarjev.

Gori imenovane bukve fo po ravno tifti zeni na prodaj pri Tomasu v Krajnji, Geigerji v Zelji, Lejerji v Marpurgu, Weizingerji v Radgoni in Široli v Gradzu.

Rasun teh bukev priporozhi imenovan bukvar fhe druge mnoge v rasnih jesikih, slafti molitvine bukve v flovenfkim, némfhkim in lafhkim jesiku, rasno vesane in po rasni zéni. Tudi se dobijo v imenovani bukvarnizi rasne podobfhine (pildki), obrasi semlje, priprave sa rifanje, barve na vodi in na ólju, lizhne zhrevésne in povite strune, savitki, oblati, peréfa, peréfniki, jeklene peréfa, olovniki (Bleistifte), kamnite tablize, linirji, pifarfko zhernilo, napifki sa zukrarje, nar novfhi musikalije in musikalni infhtrumenti. Mnoge rezhi sa zhaftitljivo duhovfhino fo tukaj práv po zéni na prodaj; in h

fklepu se dolej podpifan bukvar priporozhi in obljubi, po shelji g.g. kupzam rozhno postrezhi in vse po njih volji ftoriti.

Janes Giontini.

(11.)

Gotov pomózhek,

(2)

kakó kurje ozhefa in fpodrafhene nohtove na nogah v 48 urah zhišto odpraviti?

Isnajden od profefarja Ignaza Vigha.

Ta pomozhek vse druge fpodrine in je negoljufen; tifti gospod, ki ga je snajdel, je veliko tazih ljudi, ki fo savoljo kurjih ozhéf in fpodrafhenih nohtov slo terpéli, bres vfiga obresovanja tako popolnoma osdravil, de na tiftim meftu, kakor vezhlétna fkuflhnja uzhi, nobeniga kurjiga ozhefa ni sraftlo vezh. Ravno savoljo tega je upati, de bo to sdravilo tiftim, ki fo tem nadlogam podversheni, práv vfhézh.

To sdravilo sa kurje ozhéfa s vfo potrebno pripravo, s pinseljzhkam, napolnenimi flafhizami, gobo in flafhtram velja le 1 gold. in se dobi pri Janesu Giontini.

Kakó se je sdravila sa kurje ozhéfa po- flushiti?

Deni v vrélo vodo 1 funt reshéne móke, $\frac{1}{4}$ funta navadniga mila (shajfe) in kopaj v taki mlazhni vodi 3 zheterti ure nogo. Potém nogo do fuhiga obrifhi, kurje okó s sdravilam vezhkrat pomashi, ki ga imafh v flafhizi, in nogo potém s perténo zunjo dobro obrifhi. Potém sgorno koshizo pozhaft oddergni, ki je mehka postala, in od rudezhiga masila en kofzhek odtergaj, ga med perftmi svalkaj, de se smezhi, in ga rastegni, de bo tolikfhén, kakor en vinar in ga na kúrje okó deni, zhes-nj pa kofzhek gobize poloshi. Zhes kaka dva dni to masilo od noge odtergaj, kurje okó sopet s tem sdravilam pomashi, in kar je masilo isleklo in omezhilo, pozhaft oddergni.

(8.)

V vshitek ali v fhtant

(3)

se dobi v Rihenberfki fari (Bezirk Reifenberg, Görzer Kreises) vfak zhaft nekoliko grunta, ena hifha in en hlev od poseftva neodrafhenih ftotikov (Pupillen) sa eno ali sa vezh let.

Hifha je prav bliso zerkve na lepim kraju in ima proftorno kuhngo, pri tleh dve, sgorej pa tudi dve lepe ftanizi (zimra), pod streho je kafhta. Sraven hifhe je proftoren hlev in prav prijeten vert sa hifhne potrebe.

Kdor hozhe od tega kaj vezh svediti in te rezhi fkupej ali pa pofamim v vshitek vseti, naj se pri Janesu Vertovzu v Rihenbergu, ali pa pri Antonu Vertovzu v Borovnici (Bezirk Oberlaibach) fam oglafi, ali pa nej pifhe, tode pifma morajo vfakiga potrofhka profte (frankirane) biti.

Anton Vertovz,
ofkerbnik imenovaniga poseftva.